

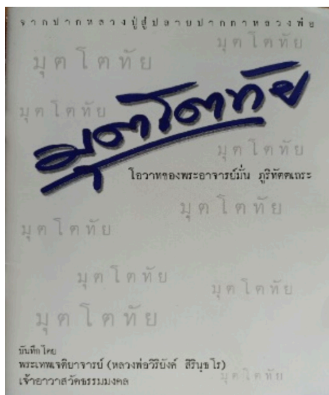
“มุตโตทัย”

ดร. รัตนา บรรณาธรรม

นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ สำนักอนามัย

Dr. Rattana Bannatham

Public Health Technical Officer, Expert level , Health Department

ชื่อหนังสือ มุตโตทัย

ผู้แต่ง สมเด็จพระญาณวชิโรดม (หลวงพ่อ วริยงค์ สิรินธโร)

จำนวน 32 หน้า

ผู้พิมพ์ บริษัท สยามมาพร จำกัด บางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

ภาษา ไทย

ปี พ.ศ. 2550 (พิมพ์ครั้งที่ 3)

หนังสือ “มุตโตทัย” เล่มนี้ มีจำนวน 32 หน้า เป็นการบันทึกโอวาทของพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ ส่วนที่ 1 โดยพระวริยงค์ สิรินธโร (สมเด็จพระญาณวชิโรดม ขณะเป็นพระเทพเจติยาจารย์) เมื่อปี พ.ศ. 2485-2486 ขณะที่ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณวชิโรดม ปฏิบัติศึกษาธรรม กับพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ ซึ่งจำพรรษา ณ เสนาสนะป่าบ้านนามน (ปัจจุบัน คือ วัดป่านาคนิมิตต์) ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร มูลเหตุของการบันทึกปรากฏในหน้านำของหนังสือ “มุตโตทัย” ว่า พระวริยงค์ สิรินธโร (สมเด็จพระญาณวชิโรดม) ท่านได้พิจารณาเห็นว่าพระธรรมเทศนาที่ท่านได้รับฟังจากพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ นี้ เป็นธรรมอันดีเลิศ ควรเผยแพร่ให้กับผู้ที่ไม่อาจได้มาพบกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ ท่านเจ้าประคุณสมเด็จ ฯ จึงลงมือบันทึกด้วยตัวท่านเอง โดยมีการแจกเป็นธรรมทาน ครั้งแรก ลงวันที่ 5 ธันวาคม 2523 ปัจจุบันหนังสือเล่มนี้มีการสงวนลิขสิทธิ์ โดยสถาบันพลังจิตตานุภาพ มูลนิธิหลวงพ่อวริยงค์ สิรินธโร เล่มที่นำมาวิจารณ์ เป็นเล่มที่จัดพิมพ์ ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2550 จำนวน 2,000 เล่ม พระอริยคุณาธาร (ปฐโส เสี่ยง) เป็นผู้ที่ได้ให้ความหมาย “มุตโตทัย” ไว้ว่า เป็นธรรมเทศนาที่บอกแนวทางปฏิบัติให้บังเกิดความหลุดพ้น จากกิเลส อาสวะ หรือแดนเกิดแห่งความหลุดพ้น จากบันทึกของท่านเจ้าคุณ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจันทโร จันทร์) เมื่อคราวหลวงปู่มั่น ภูริทัตตะเถระ แสดงธรรมว่าด้วยมูลกรรมฐาน ณ พระวิหารหลวง วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ว่า “ท่านอาจารย์แสดงธรรมด้วยมุตโตทัย เป็นมุตโตทัย” จึงนำมาใช้เป็นชื่อธรรมเทศนาของท่าน

เนื้อความในหนังสือ “มุตโตทัย” เป็นการบันทึกส่วนหนึ่งจากข้อวัตรปฏิบัติของหลวงปู่มั่น ภูริทัตตะเถระ ผู้ที่เคร่งครัดต่อพระธรรมวินัย ปฏิบัติในการปฏิบัติกรรมฐาน จึงเป็นเหตุให้มีทั้งสำนักวิปัสสนากรรมฐานสาย หลวงปู่มั่นทั้งฝ่ายธรรมยุติกนิกาย และฝ่ายมหานิกายเกิดขึ้นมากมาย ภายในหนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยหัวข้อ ธรรม 17 หัวข้อ เป็นหลักธรรมตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หัวข้อแรก เน้นการปฏิบัติทำให้เข้าถึง คำสอนของพระพุทธเจ้ามากกว่าการศึกษาอย่างเดียว หัวข้อที่สอง เน้นการปฏิบัติตามแนวทางของพระศาสดา ที่ฝึกตัวเองให้รู้แจ้งก่อนจำแนกธรรม/ฝึกผู้อื่น หัวข้อที่สาม กล่าวถึงเหตุที่มาแท้จริงของการตั้ง นโม ก่อนการสวด หรือรับศีลหรือทำการกุศลใดๆ หัวข้อที่สี่ กล่าวถึงมโนคือใจ ใจเป็นมหาฐาน การปฏิบัติก็ต้อง พิจารณาจากใจ หัวข้อที่ห้า กล่าวถึงใจเป็นมหาเหตุของทุกสิ่งในโลก หัวข้อที่หก กล่าวถึงการเวียนว่ายตายเกิด ล้วนมาจากอวิชชา จึงต้องอบรมให้มีวิชาจึงจะหมดจากการเวียนว่ายตายเกิด หัวข้อที่เจ็ด กล่าวถึงมนุษย์อยู่ใน ฐานะที่สามารถนำตนเข้าสู่มรรคผล เข้าสู่พระนิพพานได้ ทั้งนี้ ผลที่ได้แตกต่างกันตามการปฏิบัติตามคำสั่ง สอนของพระพุทธเจ้า หัวข้อที่แปด กล่าวถึงผู้ที่พ้นทุกข์ต้องพิจารณาตามหลักสติปัฏฐานจนชำนาญแล้ว จึงพิจารณาความเป็นจริงตามสภาพ หัวข้อที่เก้า กล่าวถึงอุบายแห่งวิปัสสนา จิตเป็นตัวก่อภพ ก่อชาติด้วย อากาโรของจิตเข้าไปยึด จึงต้องแก้ด้วยอริยสัจ 4 ไม่หลงตามสังขาร การได้วิมุตติธรรมต้องปฏิบัติให้ถูกด้วย ความเพียร หัวข้อที่สิบ กล่าวถึง ธรรมชาติของจิตนั้นผ่องใส แต่อุปกิเลสเป็นเหตุให้จิตมีดมัว หัวข้อที่สิบเอ็ด กล่าวถึงผู้บำเพ็ญเพียรต้องให้พอเหมาะกับอุปนิสัย หัวข้อที่สิบสอง กล่าวถึง รากเหง้าของอกุศล 3 และ เครื่องแก้หัวข้อที่สิบสาม กล่าวถึงพระอรหันต์เท่านั้นที่เป็นผู้สงบ ห่างไกลกิเลส หัวข้อที่สิบสี่ กล่าวถึงผู้ปฏิบัติ จึงรู้ และเข้าใจด้วยตนเองในสัจจธรรมทั้งสี่คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค หัวข้อที่สิบห้า กล่าวถึง จิตที่ได้รับ การฝึกฝนอบรม รอบรู้สรรพเพียรธรรมแล้วย่อมคืนสู่ความว่างเปล่า หัวข้อที่สิบหก กล่าวถึง พระธรรมเทศนา ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เล็งถึงวิมุตติธรรม ใน 3 กาล คือ ปฐมเทศนาเป็นการแสดงธรรมจักร ทำให้ โลกธาตุหวั่นไหว โลกธาตุ คือ ตัวเรา หวั่นไหวเพราะความดีใจ เสียใจ แก้ไขด้วยการปฏิบัติทางสายกลาง มัชฌิมเทศนาเป็นการแสดงโอวาทปาฏิโมกข์ เจริญกรรมฐาน ด้วยการเดินจงกรม นั่งสมาธิ ทำให้มาก เจริญให้มาก พิจารณาหาสติปัฏฐาน ด้วยสติสัมปชัญญะ และปัจฉิมเทศนาแสดงว่าสังขารเกิดที่จิตเรา พาให้เกิดสมมติทั้งหลาย จึงควรพิจารณาสังขาร ไม่เที่ยงเป็นทุกข์ หัวข้อที่สิบเจ็ดกล่าวถึง พระอรหันต์ทุก ประเภท ย่อมบรรลุได้ทั้งเจ็ดวิมุตติ ทั้ง ปัญญาวิมุตติ

ภาพรวม จากธรรมทั้ง 17 หัวข้อ ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้บันทึกเสนอหลักคำสอนและแนวการปฏิบัติ ของ หลวงปู่มั่น ภูริทัตตะเถระ นี้ได้อย่างลึกซึ้ง สั้น กระชับคำในแต่ละหัวข้อธรรม เน้นการปฏิบัติ เชื่อมโยงกัน เพื่อหลุดพ้นจากทุกข์หรือการเวียนว่ายตายเกิด จึงต้องอบรมจิตให้มีวิชา พิจารณากายเป็นเบื้องต้น ขจัดอุปกิเลสที่จะทำให้จิตมีดมัว เมื่อมีอาการของจิตเข้าไปยึด ต้องแก้ด้วยอริยสัจ 4 ไม่หลงตามสังขาร หรือ ความคิด ดังคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สวดแทรกการบรรลุวิมุตติธรรม เพื่อการหลุดพ้นจาก ทุกข์ ในพระธรรมเทศนาทั้ง 3 กาล (ปฐมเทศนา มัชฌิมเทศนา และปัจฉิมเทศนา) หนังสือ “มุตโตทัย” นี้เป็น หลักฐานเชิงประจักษ์ ว่าหลวงปู่มั่น ภูริทัตตะเถระ เน้นการใช้ใจในการปฏิบัติอย่างเข้มแข็ง ไม่ท้อถอย ด้วยสติ สัมปชัญญะ พร้อมฝึกฝนตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีการให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนา โดยปฏิบัติตาม หลักมหาสติปัฏฐานเป็นที่มั่น แล้วพิจารณาตามความเป็นจริงตามสภาพแห่งธาตุทั้งหลาย ด้วยอุบายแห่ง วิปัสสนาเพื่อถ่ายถอนกิเลส ด้วยการปฏิบัติธรรมปัจจุบันจะมีการแยกข้างในหัวข้อสุดท้ายจึงเป็นคำตอบที่

ชัดเจน ว่า ผู้ปฏิบัติที่เป็นพระอรหันต์นั้น ย่อมบรรลุได้ทั้งเจโตวิมุตติ (ผู้ได้สมาธิมาก่อน) ทั้ง ปัญญาวิมุตติ (ผู้เจริญวิปัสสนาล้วน ๆ)

ผู้เขียน

ดร. รัตนา บรรณารธรรม

นักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ สำนักอนามัย

ข้าราชการบำนาญ สังกัดกรุงเทพมหานคร

e-mail: moobanna1960@gmail.com